

Людмила АЛЕКСЕЄНКО, Максим АЛЕКСЕЄНКО

ПИТАННЯ РОЛІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ, СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ І ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

Виявлено закономірності і протиріччя, що характеризують діяльність фінансових установ в Україні і пріоритети їх розвитку з урахуванням сучасних економіко-правових норм. Сформульовано рекомендації щодо вибору інвестиційних стратегій розміщення фінансових ресурсів недержавними пенсійними фондами, застосування інноваційної методики продажу страхових послуг страховими компаніями, використання нових та економічно привабливих для інвесторів фінансових продуктів інститутами спільного інвестування.

Ключові слова: фінансові ресурси, бізнес-процес, фінансова послуга, недержавний пенсійний фонд, страхова компанія, інститут спільного інвестування.

Модифікація бізнес-процесів вимагає удосконалення програм фінансового забезпечення для зростання прибутковості, ефективності управління ризиками і вибору дієвої стратегії. Важливим джерелом забезпечення діяльності фінансових установ є фінансові ресурси як спроможні трансформуватися в матеріальні, інноваційні й інтелектуальні ресурси. Значні втрати власних фінансових ресурсів відбуваються внаслідок збиткової діяльності фінансових установ, високої інфляції, недосконалості системи оподаткування, високої вартості залучення позикових грошових коштів. Дослідження ресурсного забезпечення фінансових посередників має бути орієнтоване на визначення фінансових механізмів та інструментів, спрямованих на максимально ефективно формування власного капіталу і портфеля запозичених та залучених коштів і є *актуальним*.

Різним аспектам системного дослідження теорій інституційних інвесторів і функціонування фінансових ринків *присвячено наукові дослідження* таких відомих вітчизняних науковців: А. Арістової, В. Беляєва, О. Вовчак, Ю. Коваленка, В. Ковтюха, В. Корнєєва, Л. Кузнецової, І. Лютого, О. Мозгового, Д. Навроцького, С. Реверчука, Н. Ткаченко, А. Федоренка, О. Шевченка. Поряд з послідовним дослідженням проблем функціонування окремих елементів національної фінансової системи відсутні праці, присвячені співпраці недержавних пенсійних фондів, страхових компаній та інститутів спільного інвестування загалом у процесі розвитку бізнес-процесів. У зв'язку з цим залишається недостатньо розробленим понятійний апарат у сфері спільного інвестування і страхування, що відповідає взаємозв'язку цих фінансових агентів. Водночас без комплексного вивчення фінансових відносин, що виникають у бізнес-процесі їх взаємодії, неможливе повноцінне дослідження стратегії їх фінансової збалансованості та використання фінансових ресурсів.

Для фінансових посередників грошові кошти є фінансовими ресурсами, які забезпечують фінансову діяльність. У "Фінансовому словнику" під ред. А. Загороднього, Г. Вознюк, Т. Смовженко фінансові ресурси – це сукупність коштів, що

перебувають у розпорядженні держави та суб'єктів господарювання [1, с. 404]. І. Зятковський у монографії "Фінансове забезпечення діяльності підприємств" до ознак фінансових ресурсів підприємств відніс джерела їх формування і володіння та розпорядження ними суб'єктом господарювання без будь-яких обмежень [2]. Поділяємо точку зору О. Василика, який констатує, що поняття "грошові засоби" ширше, але фінансові ресурси виступають завжди у грошовій формі. Грошові засоби стають фінансовими ресурсами тоді, коли вони концентруються у відповідні фонди, для яких встановлено порядок створення й використання [3, с. 404].

Фінансові ресурси – це сукупність грошових коштів, які знаходяться у розпорядженні фінансових установ і використовуються ними для здійснення інвестиційних та інших активних фінансових операцій відповідно до статутної діяльності. Українська асоціація інвестиційного бізнесу, яка є добровільною і некомерційною організацією, заснованою на засадах саморегулювання, об'єднує 346 компаній (КУА), які управляють активами 1289 інститутів спільного інвестування (ICІ) та 86 недержавних пенсійних фондів (НПФ). На початок липня 2012 р. загальна вартість активів в їх управлінні становила понад 109 млрд. грн.

Для збільшення обсягів надходжень інвестиційних ресурсів в економіку країни доцільно акцентувати увагу на техніці формування фінансового потенціалу, ліквідності та платоспроможності фінансових агентів, а також обслуговуванні фізичних і юридичних осіб. Для ефективної роботи фінансових установ доцільно вдосконалювати напрямки програмно-цільового методу формування фінансових ресурсів. У даному контексті варто акцентувати увагу на формуванні фінансових ресурсів і напрямках їх використання недержавними пенсійними фондами, страховими компаніями й інститутами спільного інвестування.

За відношенням числа пенсіонерів до працюючих громадян Україна наближається до провідних постіндустріальних країн, що зумовлює наростання дефіциту ресурсів пенсійної системи і можливого погіршення матеріального стану громадян. Наявність неузгоджених економіко-правових норм, відсутність єдиного трактування понять вимагає коригування й уніфікації національного законодавства.

Пенсійна система – це сукупність економіко-правових відносин, а також організаційних заходів з метою матеріальної компенсації населенню втраченого доходу при настанні старості, інвалідності, втрати годувальника. Пенсійна система спрямована на виконання соціальних функцій і зниження рівня бідності. У пенсійній системі концентрується значний обсяг фінансових ресурсів, використання яких як інвестиційних ресурсів сприяє економічному розвитку країни.

Для активізації форм і видів фінансових відносин, підтримки критерію фінансової збалансованості пенсійної системи в довгостроковому періоді доцільно розробляти дієві програми соціального страхування населення і накопичувального фінансування пенсій. Варто враховувати принцип автономності, тобто функціонування за рахунок ресурсів пенсійних програм і залучених фінансових ресурсів.

Пенсійні системи містять: нестрахові складові; страхові складові, представлені встановленими виплатами; накопичувальний елемент, що передбачає встановлені внески; професійні й індивідуальні добровільні програми; матеріальну підтримку пенсіонерів. При модернізації організації соціального страхування особливого значення набуває принцип солідарності, що передбачає рівний розподіл страхового випадку між учасниками програми страхування.

Фінансовий механізм системи пенсійного забезпечення охоплює: обов'язкове

пенсійне страхування, державне пенсійне забезпечення, добровільне додаткове пенсійне страхування, обов'язкове професійне пенсійне страхування, недержавне пенсійне забезпечення. Впровадження накопичувального способу формування ресурсів пенсійної системи потребує підвищення залежності величини пенсії від розміру заробітку громадянина з урахуванням обов'язкового накопичувального елемента. Цей підхід фінансування соціальних виплат дає змогу дотримуватися критерію максимальної залежності пенсії від заробітку.

Пенсійні нагромадження є засобами довготермінового інвестування. Між початком формування пенсійного капіталу і одержанням першої пенсії минають десятиліття. Світовий досвід розвинених країн показує, що виплати з недержавних пенсійних фондів перевищують державні пенсії і відповідно нівелюють розвиток солідарної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування [4; 5; 6]. Важливо заздалегідь визначити майбутній розмір власного пенсійного капіталу.

Фінансові ресурси НПФ мають такі особливості: формуються в процесі вторинного перерозподілу ВВП; використовуються для формування пенсійних накопичень; знаходяться в розпорядженні компанії з управління активами НПФ; перераховуються на розрахунковий рахунок, відкритий у зберігача; право власності на фінансові ресурси належить учасникам НПФ. У загальній сумі виплачених пенсій частка виплат недержавних пенсійних фондів залежить від кількості осіб, які беруть участь у системі недержавного пенсійного забезпечення, скористалися послугами недержавних пенсійних фондів.

До переваг вибору недержавних пенсійних фондів для формування одного із джерел доходів можна віднести такі: непідприємницький статус, що забороняє фонду займатися якою-небудь іншою діяльністю, крім збору пенсійних внесків вкладників, їхнього інвестування й здійснення пенсійних виплат у майбутньому; контроль з боку державних регуляторів за роботою НПФ; прозорість роботи і розкриття на офіційному сайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг; встановлення обмежень для інвестування пенсійних коштів; розподіл отриманого від інвестування прибутку між учасниками фонду пропорційно до коштів на їхніх індивідуальних рахунках; можливість одержання податкових пільг; право спадкування пенсійних нагромаджень.

Недержавні пенсійні фонди мають такі пріоритети: додаткову диверсифікованість ризиків свого портфеля за рахунок використання послуг декількох різних управляючих компаній; більший ступінь персоніфікованості відносин за рахунок укладання договору із застрахованою особою й відкриття їй індивідуального рахунка; можуть надавати застрахованій особі більший обсяг інформації; є більш "клієнтоорієнтовані" (наявність досвіду роботи із громадянами, філіями) [7, с. 37].

Відповідно діє вимога про те, що акції та облігації українських емітентів у складі пенсійних активів мають пройти лістинг та перебувати в обігу на фондовій біржі. Розділом IV Положення про функціонування фондових бірж, затвердженого рішенням ДКЦПФР № 1542 від 19.12.2006 р., передбачено вимоги, яким мають відповідати цінні папери для внесення та перебування у котирувальних списках першого та другого рівнів лістингу (строк існування емітента (крім облігацій місцевих позик), вартість чистих активів емітента (крім облігацій місцевих позик), річний дохід від реалізації товарів, робіт, послуг за останній фінансовий рік (для акцій першого рівня лістингу, ринкова капіталізація емітента (для акцій) та ін.).

Управляючі компанії, що регулюють пенсійні нагромадження, оцінюють свої

майбутні витрати у зв'язку з пенсійними виплатами з урахуванням розвиненості національного фінансового ринку і намагаються інвестувати свої кошти на середньотермінову перспективу. Тому вони формують свої інвестиційні портфелі за рахунок активів з помірними ризиками (облігації, депозити). Порівняння середньорічної прибутковості фондів з розрахунковими індексами показує, що більшість НПФ формує свої інвестиційні портфелі з урахуванням кон'юнктури фінансового ринку. Середні і великі НПФ практикують диверсифікованість своїх інвестиційних портфелів шляхом збереження пенсійних нагромаджень у кількох управляючих компаніях [8].

Поточні результати інвестиційної діяльності недержавних пенсійних фондів свідчать про їх неспроможність одержати прибутковість, що перевищує рівень інфляції. При існуючому наборі фінансових інструментів і поточному рівні інфляції пенсійним фондам практично неможливо перевищити її за прибутковістю. В Україні значну частку пенсійних активів інвестують у банківські депозити і меншу – в державні боргові цінні папери. Компанії з управління активами приймають рішення про розміщення коштів на депозитах у банках з метою мінімізації ризиків та нестабільною ситуацією на ринку державних цінних паперів і фінансовому ринку.

Велика питома вага пенсійних внесків припадає на корпоративний фонд Національного банку України, учасниками якого можуть бути тільки працівники цієї установи. У 2010 р. понад 123 млн. грн. НБУ перерахував у цей фонд на індивідуальні рахунки більше 10000 своїх співробітників. Ці суми становлять близько 70% усіх пенсійних внесків по країні за цей же період і відповідно впливають на показники НПФ [9]. Доцільно використати досвід даного фонду щодо структури розміщення пенсійних внесків і напрямів диверсифікації фінансових ризиків.

У Російській Федерації напрямки інвестування коштів НПФ постійно змінюються з урахуванням кон'юнктури ринку. За перше півріччя 2012 р. основна частка в портфелях недержавних пенсійних фондів припадає на корпоративні облігації (коливається 38–45% і 42–48% у портфелях резервів і нагромаджень). Частина коштів, які інвестувалися в акції й облігації, тепер перейшла на депозити і закриті пайові інвестиційні фонди (в основному ЗПІФ нерухомості). Водночас зросла частка депозитів: з 11 до 22% у портфелі резервів і з 5 до 25% у портфелі нагромаджень. Більшість недержавних пенсійних фондів планує дотримуватися консервативної інвестиційної стратегії, але є й ті, які вважають, що частка акцій у портфелях може досягати 20% і більше [10].

Недержавним пенсійним фондам, які починають реструктуризацію, необхідно знати можливі зміни довготермінової конкурентоспроможності й фінансової кон'юнктури. З одного боку, реорганізація має гарантувати збереження пенсійних коштів і реструктурування боргів, а з іншого – акцентувати увагу на стабілізації фінансового стану без змін обраної стратегії розвитку.

Дослідження сучасних механізмів реструктуризації свідчить, що розробити її ефективний алгоритм можна при поетапній реалізації програм реструктуризації на основі оцінки реальної ринкової вартості власного капіталу фінансових інституцій. Використання методів оцінки (витратного, дохідного, порівняльного, опціонного) також має враховувати як "межі відліку функціонального зростання" окремих агентів, так і межі "інституціонального зростання".

В Російській Федерації у зв'язку із змінами статусу пенсійних нагромаджень на ринку зросла кількість пропозицій про продаж НПФ. Водночас збільшення угод не спостерігається, оскільки більшість потенційних інвесторів не погоджується з високою вартістю, що встановлюють фонди [10, с. 13].

Покупці оцінюють фонд не за обсягом його зобов'язань і не за витратами засновників, а за величиною очікуваного грошового потоку, який залежить від якості фінансових активів, клієнтської бази і рівня корпоративного управління НПФ. Вважаємо, що власникам важливо контролювати саме фінансову стабільність і якість клієнтської бази, а не операційні ризики. Фонди, орієнтовані на нарощування кількості пенсійних рахунків без врахування якості цих рахунків, рівня організації інвестиційного процесу й фінансової стійкості, не є інвестиційно привабливими для інвесторів.

Сучасні стандарти управління ризиками НПФ потребують економіко-правової регламентації процедур, а також створення окремого підрозділу, відповідального за управління ризиками і спроможного розробити та запровадити власну систему ризик-менеджменту.

Модифікація діяльності страхових компаній і розробка програм страхування мають сприяти зростанню прибутковості, ефективнішому управлінню ризиками, вибору дієвої стратегії, а також якісної роботи з клієнтами для досягнення конкурентних переваг.

У сучасній економіці розвиток страхових посередників і страхового ринку характеризується такими тенденціями: по-перше, у споживачів страхових послуг знижується зацікавленість у використанні послуг страхових посередників; по-друге, у страхових посередників зростають витрати, що не завжди пов'язані з ліцензованою фінансовою діяльністю. В умовах зростання недовіри до фінансових посередників деякі компанії активно переходять на пряме страхування – без участі страхових агентів, що сприяє скороченню витрат і зниженню вартості страхових продуктів. Водночас зростає використання нетрадиційних каналів продажу страхових продуктів через банки, поштові відділення, автосалони й Інтернет.

Страховики шукають альтернативні варіанти продажу страхових полісів, зокрема шляхом підтримки корпоративних бізнес-процесів. Банкострахування (*англ.* bankassurance) – проникнення банків у сферу страхування (переважно в особисте страхування) і супроводжується придбанням діючих страхових компаній або організацією системи продажу полісів через розгалужену мережу банківських філій. Однією з форм банкострахування є створення банківських трастів [11; 12]. Банкострахування вимагає залучення співробітників банків, що співпрацюють з клієнтами, для укладання договорів страхування. Участь співробітників полягає як в укладанні договорів, так і в поданні співробітникам страхової компанії інформації про готовність клієнтів банку до переговорів.

Страховики застосовують різні стратегії щодо просування страхових послуг через банківські установи [13; 14]. Одні страховики зосереджують на добровільних видах, а інші використовують банки для організації продажу обов'язкових видів страхування. Страховий продукт має бути простим, зрозумілим і якісним, а також прозорим щодо умов виплат страхових відшкодувань. При реалізації спільних програм у страхових компаній з'являється можливість знизити витрати на розміщення страхових продуктів і використовувати дані про клієнтів банків.

Програми страхування, пропоновані через банки: програми добровільного страхування позичальників споживчих кредитів; програми страхування життя й страхування від нещасного випадку, продавані через банки; програми страхування кредитних карт і пов'язаних з ними ризиків; програми страхування майна фізичних осіб (автострахування, страхування майна); особливості страхування різних застав юридичних осіб; особливості страхування застав малого бізнесу.

Розширення спектра послуг шляхом розвитку співпраці страхових компаній з

банками сприяє: залученню нових клієнтів чи задоволенню потреб постійних клієнтів; досягненню конкурентних переваг для просування власних програм; отриманню комісійної винагороди; формуванню позитивного іміджу задіяних фінансових установ. Емпірично встановлено, що відділення HSBC Bank у Канаді в 2011 р. знизили дохід від продажу страхових продуктів у порівнянні з 2010 р. майже у два рази – з 40 млн. дол. США до 22 млн. дол. США. Водночас сумарні комісійні доходи банку зросли до 734 млн. дол. США із 727 млн. дол. США.

Аналітичним центром компанії "АльфаСтрахування" визнано, що 12% респондентів хоча б один раз довідувалися про фінансові послуги банків, страхових та інвестиційних компаній, використовуючи їхній сайт або сайт-агрегатор послуг. Найчастіше затребують такі сервіси, надавані фінансовими установами, подання заявки на придбання фінансових послуг (кредит, відкриття рахунка в інвестиційній компанії) (89% респондентів); відкриття депозитів (18%); замовлення послуг страхових компаній (2,2% респондентів).

Банки, як правило, не розголошують розміри комісій за реалізацію страхових продуктів (Comissions for acting as insurance agent). Найбільші комісійні банки отримують від страхування фінансових ризиків, страхування від нещасних випадків і страхування життя. У Російській Федерації за перше півріччя 2012 р. страховики зібрали через банки 10,86% премій (49,96 млрд. руб. із 412,38 млрд. руб.) і віддали банкам за це 35,69% (15,99 млрд. руб.) у вигляді комісій [8].

SAS Banking Analytics Architecture сприяє використанню новітніх технологій гарантування безпеки і дозволяє досить швидко реагувати на зміни бізнес-процесів. Застосування спеціалізованих ІТ-рішень для банків: автоматизованих банківських систем (власної розробки чи провідних світових вендорів), ERP-рішень, CRM-платформ і багатьох інших типів ІТ-систем. Розширювана платформа SAS Intelligence Architecture дає змогу забезпечувати моделювання, а інвестиції в операційні системи мають нові унікальні функціональності, зокрема логічні й фізичні моделі визначають критично важливі дані, необхідні для прийняття ефективних бізнес-рішень на всіх рівнях.

Заповнення полісів з використанням страхових програм дає змогу миттєво враховувати побажання клієнтів, автоматично перераховувати комплексні знижки при оформленні полісів за декількома видами страхування, що сприяє скороченню витрат і відповідно дозволяє збільшити комісійну винагороду страховим агентам.

Інвестиційна діяльність страхових компаній сприяє підвищенню ефективності використання їх страхових резервів. Інвестиційна діяльність страхових компаній потребує: аналізу інвестиційних проектів; мінімізації ризиків на етапі попередньої оцінки проекту й у процесі його реалізації із застосуванням системи перестрахування інвестиційних ризиків; надання допомоги потенційним позичальникам при розробці бізнес-планів і документів щодо проектів; визначення умов матеріальної відповідальності учасників інвестиційних проектів шляхом використання договорів із симетричними штрафними санкціями.

Особливої уваги заслуговує проблема шахрайства при участі страхових агентів. Страхові агенти, які допомагають страховій компанії реалізовувати поліси, продають їх за нижчою ціною і на коротший термін, відстежують відмінності умов. Якщо раніше страхове шахрайство мало індивідуальний характер, то тепер відбувається розширення сфери шахрайства і відповідно збитковість від внутрішнього шахрайства становить близько 50%. Державні регулятори зобов'язані моніторити і запобігати шахрайським діям у страховій справі.

Для підвищення ефективності фінансової діяльності агентів зростає значення комплексного страхування фінансових інститутів від злочинів і відповідальності співробітників. У США збиток банківських установ від комп'ютерних злочинів становить 100 млрд. дол. США щорічно, а в Європі – 30 млрд. дол. США. Поліс страхування від комп'ютерних злочинів не є обов'язковим, проте більшість банків страхується від цих ризиків. Відповідальність страховиків становить 5–10 млрд. дол. США, для великих банків – до 100 млн. млрд. дол., а з урахуванням підвищеної страхової премії – до 200–300 млн. дол. США. Страхові внески становлять від 2 до 8% суми покриття. Стабільності цього виду страхування сприяє перестраховування – страхування ризиків самих страхових компаній.

В умовах макроекономічної нестабільності і з урахуванням практики функціонування інститутів спільного інвестування (ІСІ) з 1 січня 2014 р. у новій редакції почне діяти Закон України “Про інститути спільного інвестування” № 5080 від 5 липня 2012 р.

Діяльність управління активами та ринку спільного інвестування матиме такі основні новації – розширення класифікації інститутів спільного інвестування. Крім поділу на диверсифіковані чи недиверсифіковані, фонди можуть бути також спеціалізованими або кваліфікаційними. До спеціалізованих належатимуть ІСІ грошового ринку, державних цінних паперів, облігацій, акцій, індексні фонди та фонди банківських металів. Склад і структуру активів спеціалізованих фондів визначено нормами законодавства. При виборі фонду інвестор заздалегідь знатиме, в які активи будуть вкладені кошти, та зможе оцінити рівень ризику і дохідності такої інвестиції.

Кваліфікаційними вважатимуться ІСІ, які інвестують активи винятково в один із кваліфікаційних класів активів, та кошти, а також не мають жодних вимог до структури активів. До кваліфікаційних класів активів належатимуть: об'єднаний клас цінних паперів; клас нерухомості; клас рентних активів; клас кредитних активів; клас біржових товарних активів, а також інші класи активів, приналежність яких до кваліфікаційних визначатиме регулятор ринку.

Акцентуємо увагу на основних змінах чинного законодавства і можливих їх наслідках щодо перспектив розвитку інститутів спільного інвестування. По-перше, передбачено зняття заборони ІСІ інвестувати в акції банків. Інститути спільного інвестування зможуть бути засновниками та власниками банків, але не більше 10% їх частки. По-друге, зміниться процедура розрахунків з учасниками ІСІ при ліквідації фонду. Якщо чинний закон передбачає можливість розрахунку іншими, ніж грошові кошти, активами фонду винятково з учасниками венчурних ІСІ, то новий закон надає таку можливість всім фондам, які здійснювали приватне розміщення своїх цінних паперів, за умови, що така норма є у регламенті фонду та всі учасники фонду надали свою згоду на такий розрахунок. Крім того, визначено послідовність дій при створенні корпоративних та пайових інвестиційних фондів і при проведенні процедури розрахунків з інвесторами під час ліквідації. По-третє, важливим для розвитку корпоративних інвестиційних фондів (КІФів), які створюються у формі акціонерних товариств, але суттєво відрізняються від них, є виведення їх з-під юрисдикції Закону “Про акціонерні товариства”. Їхня діяльність, в тому числі й корпоративне управління, буде регулюватися винятково законодавством про ІСІ.

Зміна чинного законодавства сприятиме розвитку ринку цінних паперів, оскільки удосконалив їх емісію і розміщення: нові вимоги щодо іменної форми випуску цінних паперів інститутів спільного інвестування та існування таких цінних паперів винятково в бездокументарній формі; буде запроваджено новий порядок обрахунку ціни цінного

паперу ІСІ, яка визначатиметься на день проведення фактичного розрахунку за відповідною операцією: при купівлі – на день зарахування коштів на рахунок ІСІ; при викупі – на день зарахування викуплених у інвестора цінних паперів на рахунок ІСІ у зберігача. Для активізації діяльності агентів уточнено визначення акцій корпоративного інвестиційного фонду – як цінних паперів, емітентом яких є корпоративний фонд та які посвідчують майнові права власника – учасника фонду (право на отримання дивідендів – для закритого корпоративного фонду; право на управління фондом та ін.) і немайнові права, передбачені законом.

Розкриття інформації про діяльність інститутів спільного інвестування сприятиме підвищенню надійності функціонування суб'єктів спільного інвестування, ефективності інвестиційної діяльності ІСІ, захищеності коштів, вкладених у цінні папери цих інститутів.

Підсумовуючи, зазначимо, що в сучасній фінансовій сфері варто вживати заходів для підвищення міцності фінансових систем і ефективності фінансового маркетингу діяльності економічних агентів. Враховуючи важливе економічне значення фінансових ресурсів, варто звернутися до нового осмислення даного питання і розробки нових більш ефективних форм діяльності фінансових агентів у процесі розвитку бізнес-процесів. Деталізуючи, зазначимо:

1. В умовах волатильності фінансових ринків більшість недержавних пенсійних фондів стала вибирати консервативні інвестиційні стратегії розміщення фінансових ресурсів. Стимулювання довіри до НПФ та їх розвитку має двоякий ефект: економічний – накопичення і залучення довгострокового капіталу в інвестиційну сферу; соціальний – підвищення матеріального стану та забезпечення соціальних гарантій для пенсіонерів. Метою інвестування пенсійних активів недержавних пенсійних фондів є приріст пенсійних коштів для забезпечення прав учасників фонду щодо отримання ними додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат. НПФ постійно балансують між прибутковістю й надійністю вкладень, тому дотримання принципу "майже розумного інвестора" потребує реалізації поміркованої інвестиційної стратегії розвитку. Важливо підвищити роль банків у забезпеченні надійності НПФ і створити нормативно-правові засади для створення корпоративних та відкритих пенсійних фондів банками.

2. Страхіві продукти мають надавати людині почуття захищеності й упевненості в своєму матеріальному благополуччі. Визнаємо, що страхові відносини є більш розвиненими в тих країнах, де страхова посередницька діяльність є активною і відповідно більші обсяги фінансових ресурсів. Процес реалізації страхових послуг потребує активізації фінансового посередництва за допомогою залучення страхових агентів і брокерів.

3. Доцільно використовувати інноваційну методику продажу страхових послуг юридичним особам – клієнтам банків (продажу з робочих місць). Розвиток фінансових супермаркетів сприятиме задоволенню потреб клієнтів у фінансовому консалтингу в сегментах банківського обслуговування, наданні страхових послуг і залученні фінансових ресурсів. Банкостраховання сприяє універсалізації банківської діяльності і підвищенню банківської ліквідності, посилює конкуренцію на фінансовому ринку щодо активізації обігу фінансових ресурсів.

4. Запровадження нового системного Закону України "Про інститути спільного інвестування" сприятиме: розширенню можливостей інвестування і залучення фінансових ресурсів; використанню нових та економічно привабливих для інвесторів фінансових продуктів; залученню й ефективному розміщенню фінансових ресурсів

інвесторів; поліпшенню якості послуг компаній з управління активами; формуванню сприятливого інвестиційного середовища для розвитку спільного інвестування.

5. Запровадження нових видів ІСІ (спеціалізованих, кваліфікаційних) відповідає сучасним тенденціям розвитку сфери спільного інвестування та надає учасникам ринку можливості використання ширшого переліку фінансових інструментів для інвестування. Інвестори – як фізичні, так і юридичні особи – отримують більш широкі можливості для ефективного інвестування своїх коштів. У перспективі зміниться порядок придбання та викупу цінних паперів, що унеможливить спекулятивні операції досвідчених інвесторів ІСІ, які зумовлювали збитки інших учасників фонду.

Література

1. Загородній А. Фінансовий словник / А. Загородній, Г. Вознюк, Т. Смовженко. – К. : Знання, 2000. – 587 с.
2. Зятковський І. Фінансове забезпечення діяльності підприємств : моногр. / І. Зятковський. – Тернопіль : Екон. думка, 2000. – 229 с.
3. Василик О. Теорія фінансів : підруч. / О. Василик. – К. : НІОС, 2000. – 416 с.
4. Raffaele Della Croce. Trends in Large Pension Fund Investment in Infrastructure. – OECD, France. – 2012. – No 29. – 7 Dec. – 39 p.
5. The Role of Funded Pensions in Retirement Income Systems. Issues for the Russian Federation. – OECD, France. – 2012. – No 27. – 19 Oct. – 37 p.
6. Identification and Assessment of Publicly Available Data Sources to Calculate Indicators of Private Pensions. – OECD, France. – 2012. – No 21. – 1 July. – 109 p.
7. Негосударственные пенсионные фонды в России: текущее состояние, проблемы и пути развития // Информационно-аналитический бюллетень. – 2004. – № 62. – 49 с.
8. Сравнение показателей доходности негосударственных пенсионных фондов. – М. : Пенсионные и Актуарные Консультации, 2012. – 18 с.
9. Васильченко Е. Негосударственные пенсионные фонды ждут доверия / Е. Васильченко // Портмоне. – 2011. – № 8 (115). – 26 апр.
10. Курятникова О. Рынок НПФ по итогам 6 месяцев 2012 года: от краткосрочного выживания к долгосрочной эффективности / О. Курятникова, Д. Сергиенко, П. Митрофанов // Бюллетень “Эксперт РА”. – 2012. – 18 октяб. – 18 с.
11. Binet Gerard. Bancassurance – quo vadis? IVth Bancassurance Congress. – Warsaw. – 2012. – October 25. – 18 p.
12. Sarvanakumar S., Punitha U., Gunasekaran S., Sankar S. Flourishing Bancassurance Business: an Indian Perspective // International Journal of Multidisciplinary Research. – 2012. – Vol. 2. – Issue 2. – February. – P. 269–279.
13. Gupta Shivani, Dr. Ajay Jain, Anubha. A a new Feasible Strategy in Banking & Insurance Sector moving fast in India // International Journal of Research in IT & Management. – 2012. – Volume 2. – Issue 2. – February. – P. 771–780.
14. Financial Services. Securing a Bright future China’s Insurance Sector and the evolution of Bancassurance. – 2012. – 39 p.
15. Про інститути спільного інвестування : Закон України № 5080-VI від 5 липня 2012 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://ovu.com.ua/for-bidden>.

Редакція отримала матеріал 21 березня 2013 р.